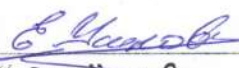

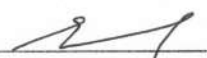
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. директора навчально-наукового
інституту економіки та управління

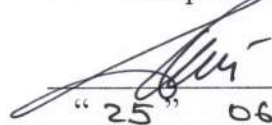
 О.М. Усикова
" 21 " 06 2019 р.

Декан факультету менеджменту

 О.В. Шибаніна
" 19 " 06 2019 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

 Д.В. Бабенко
" 25 " 06 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
для здобувачів третього освітньо-наукового рівня 2-го року
очної (денної) форми навчання
на 2019-2020 навчальний рік

Освітній ступінь – Доктор філософії
Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**
Спеціальність **051 «Економіка»**

Миколаїв
2019

Робоча програма розроблена на основі освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії, розробленою проектною групою факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету.

Розробник програми: канд. екон. наук, доцент Христенко О.А., Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри економіки підприємств МНАУ протокол № 11 від 04.06 2019 року.

Завідуюча кафедрою
д-р екон. наук, професор

О.І. Котикова

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту МНАУ протокол № 10 від 06 06 2019 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук

Г.В. Коваленко

1. Анотація

Дисципліна " Державні програми соціально-економічного розвитку " досліджує програми соціально-економічного розвитку, їх цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку, засоби та шляхи їх досягнення, формування взаємоузгодженої і комплексної системи заходів органів законодавчої і виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, спрямованих на ефективне розв'язання проблем економічного і соціального розвитку, досягнення стабільного економічного зростання, а також очікуваних зміни у стані економіки та соціальної сфери.

Значне місце в дисципліні відведено основам методології досліджень, типології методів наукового пізнання, розкриттю основних способів і прийомів емпіричного та теоретичного рівнів дослідження, технології їх практичного використання у науковій діяльності.

Дисципліна " Державні програми соціально-економічного розвитку " з циклу дисциплін спеціальної (професійної) підготовки (за вибором аспіранта).

Annotation

The discipline "State programs of socio-economic development" examines programs of socio-economic development, their goals and priorities of economic and social development, means and ways of their achievement, formation of a mutually agreed and complex system of measures of legislative and executive bodies, local self-government bodies aimed at effective solving the problems of economic and social development, achieving stable economic growth, as well as the expected changes in the state of the economy and social sphere. Significant place in the discipline is given to the basics of research methodology, typology of methods of scientific knowledge, disclosure of the basic methods and techniques of empirical and theoretical levels of research, technology of their practical use in scientific activities.

The discipline "State programs of socio-economic development" in the cycle of disciplines of special (vocational) training (at the choice of a graduate student).

2. Опис навчальної дисципліни

Державні програми соціально-економічного розвитку

Галузь знань – **05 – Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність **051 "Економіка"**

Освітній ступінь **Доктор філософії**

Нормативна (або вибіркова) **Вибіркова**

Семестр **III**

Кількість кредитів ECTS **4,0**

Кількість модулів **1**

Кількість змістовних модулів **3**

Загальна кількість годин **120**

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції **14**

Практичні (лабораторні, семінарські) заняття **14**

Консультації **28**

Самостійна робота **64**

Форма підсумкова контрольного заходу **залік**

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальних знань про загальні принципи, форми, методи та організаційні основи державного програмування економіки.

Завданням курсу є теоретична підготовка здобувачів третього рівня вищої освіти, формування культури та навичок проведення досліджень, впровадження їх результатів у практику діяльності, знання цілей і завдань державних програм; теоретичні основи формування і реалізації стратегії соціально-економічної політики держави; методологія соціально-економічного програмування економічного й соціального розвитку.

Предмет дисципліни: система методів і засобів державного впливу на економічний і соціальний розвиток країни.

Місце дисципліни в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії: вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях таких дисциплін: політична економія, економічна діагностика, мікро- та макроекономіка, управління проектами, фінансовий менеджмент, історія економічних учень, міжнародна економіка, економіка підприємств.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни

Після вивчення дисципліни здобувач повинен

Знати:

- теоретичні основи формування і реалізації стратегії соціально-економічної політики держави;
- основні терміни, поняття соціально-економічних процесів;
- основні засади програмування соціально-економічного розвитку.;
- сучасні технології та підходи до визначення ефективності управлінських рішень у різних сферах життя сучасного суспільства.

Вміти:

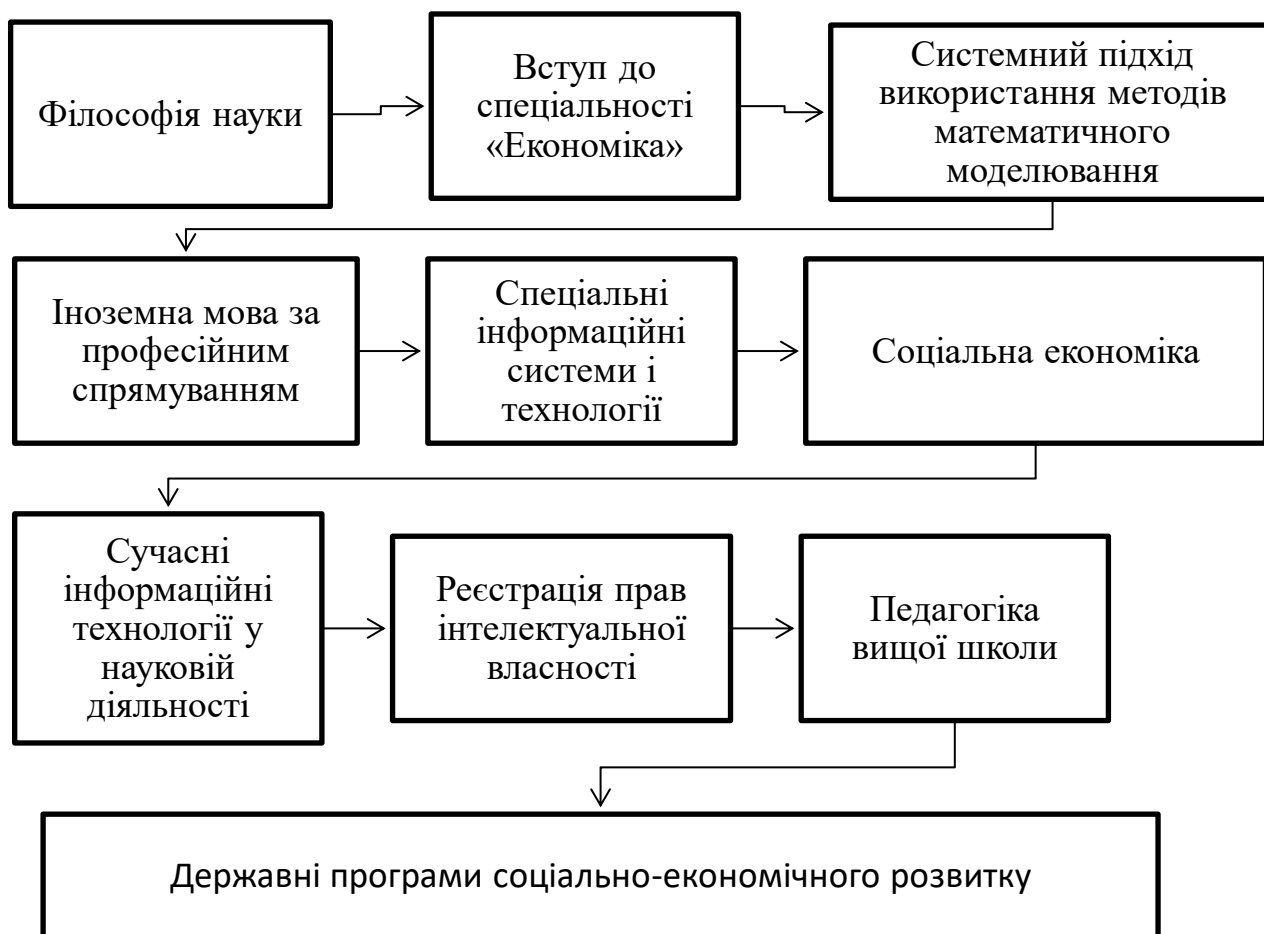
- ініціювати і розробляти інноваційні проєкти та управляти ними;
- систематизувати показників програмних документів;
- організувати взаємодію між складовими системних соціально-економічних процесів;

- використовувати бази статистичних даних для оцінки соціально-економічного розвитку;
- комплексно використовувати всі визначені методи для формування програм соціально-економічного розвитку

Курс забезпечує набуття загальних та спеціальних компетентностей, які студент буде здатен продемонструвати після опанування програми дисципліни (програмовані результати):

Загальні компетентності	Спеціальні компетентності	Програмовані результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> - здатність виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові наукові ідеї на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження; - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; - здатність до мотивації та досягнення спільної мети; - здатність працювати автономно та відповідати за навчання інших; - здатність ініціювати і розробляти інноваційні проекти та управляти ними; - здатність спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професійних груп у національному та міжнародному контексті. 	<ul style="list-style-type: none"> - здатність формувати науковий світогляд у сфері економіки; - здатність до формулювання наукових задач та розробки стратегій їх розв'язання з можливістю інтеграції знань з різних наукових сфер та застосуванням системного підходу; - здатність обирати методи, необхідні для досягнення поставленої мети дослідження; - здатність до виконання наукових досліджень у сфері економіки на відповідному фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем. 	<ul style="list-style-type: none"> - самостійно мислити, генерувати нові ідеї та гіпотези на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження; - здійснювати повний та різносторонній пошук інформації, її систематизацію та аналіз; - мотивувати та управляти роботою інших для досягнення спільної мети - демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших; - розробляти проекти у сфері економіки, управляти ними і здійснювати пошук партнерів для їх реалізації; - демонструвати навички наукової комунікації, міжнародного співробітництва, представляти широкій науковій спільноті й громадськості наукові результати у сфері економіки державною й іноземними мовами в усній і письмовій формі - формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері економіки; - самостійно формулювати наукові задачі та розробляти стратегії їхнього розв'язання шляхом інтеграції знань різних наукових сфер із застосуванням системного підходу; - обирати методи для проведення досліджень у сфері економіки, що забезпечують досягнення поставленої мети; - виконувати оригінальні наукові дослідження у сфері економіки на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем;

4. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

5. Структурно-логічна схема навчальної дисципліни

Змістовний модуль		Теми		Обсяги годин				
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПР	СР	К	Разом
1	Теоретичні основи соціально-економічного розвитку	1	Теоретичні та методологічні основи управління соціально-економічним розвитком.	2	2	5	2	11
		2	Основні засади програмування соціально-економічного розвитку.	2	2	6	2	12
		3	Методи та види державного програмування.	2	2	5	4	13
Всього за модуль				6	6	16	8	36
2	Складові програм соціально-економічного розвитку	1	Структура та порядок розробки програм.	2	2	6	2	12
		2	Програмні документи економічного та соціального розвитку.	2	2	6	2	12
		3	Програмно-цільовий метод в управлінні.	2	2	6	4	14
Всього за модуль				6	6	18	8	38
3	Розробка програм соціально-економічного розвитку	1	Система показників програмних документів.	1	1	10	4	16
		2	Практична підготовка: розробка програм соціально-економічного розвитку	1	1	20	8	30
Всього за модуль				2	2	30	12	46
Всього годин по навчальній дисципліні				14	14	64	28	120

6. Зміст навчальної дисципліни

6.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістовного модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Теоретичні основи соціально-економічного розвитку	36	1,2	30,0
Складові програм соціально-економічного розвитку	38	1,3	31,6
Розробка програм соціально-економічного розвитку	46	1,5	38,4
Всього	120	4,0	100,0

6.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістовного модуля	Кількість годин	Термін виконання
Теоретичні основи соціально-економічного розвитку	36	Відповідно до семестрового навчального плану
Складові програм соціально-економічного розвитку	38	
Розробка програм соціально-економічного розвитку	46	
Всього	120	x

6.3. Перелік та короткий зміст лекцій ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи соціально-економічного розвитку

Тема 1. Теоретичні та методологічні основи управління соціально-економічним розвитком.

На сучасному етапі концепції соціально-економічного розвитку регіону досліджуються в наступних пунктах: економічний розвиток як розвиток проблеми, економічний розвиток як управління підприємницькою активністю, економічний розвиток як створення «механізму зростання», економічний розвиток як збереження природного і соціального середовища, економічний розвиток як вивільнення людського потенціалу, економічний розвиток як результат керівництва, економічний розвиток як пошук соціальної справедливості

Тема 2. Основні засади програмування соціально-економічного розвитку.

У програмі відображаються основні показники розвитку економіки відповідного регіону, що характеризують найважливіші відтворювальні

процеси, зокрема використання трудових, фінансових і природних ресурсів, виробничих фондів, споживання населенням матеріальних благ і послуг, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури та природоохоронного призначення, розвиток ринкових структур тощо.

Стратегічні цілі державного програмування економічного розвитку зосереджуються на виробленні ефективної структурно-інвестиційної політики, а саме: – вирішення проблеми фінансового оздоровлення і платоспроможності підприємств, зниження рівня безробіття, стабілізація і зростання доходів населення за рахунок диверсифікації форм його зайнятості; – зниження витрат виробництва і підвищення якості, забезпечення конкурентоспроможності товарів, що виробляються в державі; – створення ефективних ринкових механізмів акумуляції фінансових ресурсів інституціональних і приватних вкладників, трансформації накопичень в інвестиції для оновлення і розвитку виробничого апарату, інтенсифікації вкладень у найефективніші, конкурентоспроможні види виробництва, що дають швидку віддачу і дозволяють максимально збільшити доходи підприємств, населення і бюджету; – вирішення проблеми фінансової стабілізації економіки на основі поживлення виробництва, його структурної та інституціональної перебудови; – дотримання в макроекономічній політиці балансу економічних і соціальних інтересів різних груп населення і держави в цілому

Тема 3 Методи та види державного програмування.

Комплексні цільові народногосподарські програми - це директивний, адресний плановий документ, в якому передбачений комплекс економічних, техніко-виробничих, організаційних, науково-дослідницьких та інших заходів, ресурси, терміни і виконавці, об'єднані метою розв'язання глобальної народногосподарської проблеми. В реалізації таких програм беруть участь декілька галузей, регіонів, науково-дослідних і проектно-конструкторських організацій. Координаторами комплексних цільових народногосподарських програм виступають органи державної влади.

За змістом комплексні цільові програми поділяються на: соціально-економічні (спрямовані на підвищення добробуту населення, поліпшення умов праці та відпочинку тощо); виробничі (спрямовані на збільшення обсягів виробництва певних видів продукції, розвиток нових виробництв, підвищення конкурентоспроможності продукції, поліпшення ресурсовикористання тощо); *науково-технічні* (спрямовані на розвиток наукових досліджень, впровадження у виробництво нових видів техніки і технології); *екологічні* (спрямовані на здійснення природоохоронних проектів); *регіональні* (спрямовані на формування територіально-виробничих комплексів, удосконалення господарювання в окремих регіонах тощо); *інституційні* (орієнтовані на вдосконалення організації управління господарськими системами).

Цільова комплексна програма, як правило, включає такі основні елементи:

1. Цільовий (формується головні і часткові завдання і програми, послідовність їх реалізації).
2. Структурний (передбачає перелік об'єктів народного господарства, об'єднаних за ознакою їх цільового призначення).
3. Техніко-економічний (містить комплекс заходів, які перебувають у компетенції відповідних державних відомств).
4. Ресурсний (характеризує обсяг і склад ресурсів, необхідних для реалізації намічених заходів).
5. Організаційний (в усіх елементах програми передбачаються джерела і терміни виділення ресурсів, відповідальні за виконання намічених заходів).

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Складові програм соціально-економічного розвитку

Тема 1. Структура та порядок розробки програм

Прогнозні та програмні документи економічного і соціального розвитку розробляються на основі комплексного аналізу демографічної ситуації, стану використання природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, конкурентоспроможності вітчизняної економіки, оцінки досягнутого рівня розвитку економіки і соціальної сфери з урахуванням впливу зовнішніх політичних, економічних та інших факторів і очікуваних тенденцій зміни впливу цих факторів у перспективі.

Складові програми економічного і соціального розвитку України на середньостроковий період: аналіз соціально-економічного розвитку країни за попередній період характеристика головних проблем розвитку економіки і соціальної сфери; очікувані зміни зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної ситуації та їх вплив на економіку країни; оцінка впливу можливих заходів державної політики у прогностному періоді на розвиток економіки і соціальної сфери; цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку у середньостроковому періоді та пропозиції щодо напрямів державної політики у цей період; прогноз кон'юнктури на внутрішніх та зовнішніх ринках стратегічно важливих видів товарів та послуг; основні макроекономічні та необхідні показники і баланси економічного і соціального розвитку, в тому числі у розрізі галузей економіки, висновки щодо тенденцій розвитку економіки країни протягом середньострокового періоду. Для дослідження використовують абсолютні та відносні величини, узагальнюючі показники статистичного спостереження та групування. Обробка соціальної інформації за допомогою комп'ютерної техніки та графічне зображення її результатів. Державна та галузева статистика і статистична звітність.

Тема 2. Програмні документи економічного та соціального розвитку.

При вивченні даної теми Слід проаналізувати Постанову Кабінету міністрів України: Про розроблення прогностичних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної

https://ips.ligazakon.net/document/view/kp190335?ed=2019_04_17&an=17<https://ips.ligazakon.net>

Тема 3 Програмно-цільовий метод в управлінні.

Сутність управління територіями, управлінський вплив органів самоврядування на процеси формування та використання природно-ресурсного потенціалу конкретної адміністративно-територіальної одиниці, тобто на ті його елементи, які характеризують територію передусім як соціально-економічну систему. Управління соціально-економічним розвитком на територіальному рівні, визначення впливу органів місцевого самоврядування за сукупністю методів та інструментів на об'єкти управління у регіоні з метою досягнення поставлених цілей економічного і соціального розвитку. Національні особливості матеріального і духовного життя суспільства, які відображають міжособистісні відносини, культуру, традиції та погляди громадян. Статистичний і соціологічний аналіз роботи законодавчих і виконавчих органів державної влади. Для ефективності контролю за виконанням інноваційних проектів доцільним є використання методу програмно-цільового управління, коли роботи з виконання інноваційного проекту організаційно виділяються із загального потоку робіт. Даний метод є одним з різновидів засобів управління і передбачає реалізацію функцій управління: планування, організацію, облік, регулювання і контроль діяльності з реалізації інноваційних процесів. Залежно від сфери застосування програмно-цільового управління на підприємстві можуть реалізовуватися такі типи програм: програма комплексного технічного розвитку; програма переходу на випуск нової продукції; програма нового будівництва; програма удосконалення організації управління; програма по підвищенню якості продукції; програма економії матеріальних ресурсів; програма розв'язання соціальних питань. Зміст нововведення визначає і зміст програми.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Розробка програм соціально-економічного розвитку

Тема 1. Система показників програмних документів.

Системний аналіз методики оцінки міжрегіональної та внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів. Використання значення показника регіонального валового продукту, використання вагових коефіцієнтів як для індивідуальних показників так і для сумарних показників. Опрацювання вітчизняного та зарубіжного досвіду, використання системного підходу до оцінки територій як складних соціально-економічних систем, врахування реальних можливостей отримання необхідних даних та оцінки доступних методів аналізу і прогнозування. Визначення інтегрального показника стану розвитку різних територій.

Тема 2. Практична підготовка: розробка програм соціально-економічного розвитку(об'єкт за бажанням):мале підприємство, грантова діяльність, державні закупівлі, інвестиційна діяльність, адміністративні та електронні послуги, регуляторна діяльність, стратегічна економічна оцінка документів державного планування, підтримка розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації, соціальні послуги для населення, фінанси, пасажирські перевезення

6.4. Перелік та план практичних занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі вищої освіти готують тези виступів. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами вищої освіти виступи, активність дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію. Отримані здобувачем вищої освіти оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

Перелік тем практичних та семінарських занять

Назва модуля/тема	Обсяг годин	Форма контролю
Модуль 1. Теоретичні основи соціально-економічного розвитку	6	х
1.Теоретичні та методологічні основи управління соціально-економічним розвитком.	2	Тестування
2. Основні засади програмування соціально-економічного розвитку	2	Доповідь,тестування
3.Методи та види державного програмування	2	Презентація (аналіз і оцінка державної програми)
Модуль 2. Складові програм соціально-економічного розвитку	6	х
1. Структура та порядок розробки програм.	2	Виступ на конференції
2.Програмні документи економічного та соціального розвитку.	2	Презентація
3.Програмно-цільовий метод в управлінні.	2	Доповідь
Модуль 3. Розробка програм соціально-економічного розвитку	2	х
1.Система показників програмних документів.	1	Індивідуальна робота
2.Практична підготовка: розробка програм соціально-економічного розвитку	1	Презентація програми(тези, наукова стаття)
Разом по дисципліні	14	х

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – розробка мультимедійної презентації за результатами проведеного дослідження, звіту, опитування та ін.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь, навичок здобувачів вищої освіти, постановку загальної проблеми викладачем та обговорювання її за участю здобувачів вищої освіти, презентація результатів дослідження, їх обговорення та оцінку.

6.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Самостійна робота є важливим елементом опанування здобувачем вищої освіти матеріалів навчальної дисципліни. На цей вид навчального процесу виділено 55% загального часу на дисципліну.

Самостійна робота здобувача вищої освіти включає: опрацювання теоретичних основ матеріалу, викладеного у лекціях, рекомендованої літератури; ґрунтовна підготовка до семінарських занять; науково-дослідницька робота, участь у наукових студентських конференціях, семінарах та ін.; аналіз наукових публікацій з теми дослідження; аналіз статистичних і фактичних матеріалів за заданою темою, проведення розрахунків, складання схем і побудова моделей на основі статистичних матеріалів; проведення соціологічних, маркетингових та інших статистичних досліджень у позааудиторний час; написання звіту за заданою проблематикою; бібліографічний огляд літератури за проблематикою дослідження аспіранта; розробка мультимедійної презентації; оформлення карт, таблиць і схем; контрольна самостійна перевірка здобувачем вищої освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Обсяги і напрями самостійної роботи визначаються відповідними темами лекцій і семінарських занять. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота здобувачів вищої освіти з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з проблем дослідження.

Окремим завданням самостійної роботи здобувачів вищої освіти є підготовка індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання виконується здобувачем вищої освіти самостійно під керівництвом викладача на протязі вивчення дисципліни. Мета – надати здобувачу вищої освіти можливість проявити здібності до дослідницької роботи, використовуючи знання, одержані в процесі оволодіння навчальним матеріалом з дисципліни.

Перелік тем до самостійного вивчення

Назва модуля/тема	Обсяг годин	Форма контролю
Модуль 1. Теоретичні основи соціально-економічного розвитку	16	х
1. Теоретичні та методологічні основи управління соціально-економічним розвитком.	5	Опрацювання нормативних документів
3. Основні засади програмування соціально-економічного розвитку	6	Опрацювання нормативно-правових документів
3. Методи та види державного програмування	5	Робота з статистичними даними різних баз даних
Модуль 2. Складові програм соціально-економічного розвитку	18	
2. Структура та порядок розробки програм.	6	Опрацювання нормативно-правових документів
2. Програмні документи економічного та соціального розвитку.	6	Робота з статистичними даними різних баз даних
3. Програмно-цільовий метод в управлінні.	6	Робота з статистичними даними різних баз даних
Модуль 3. Розробка програм соціально-економічного розвитку	30	
1. Система показників програмних документів.	10	Представлення узагальнюючих показників для розробки програми
2. Практична підготовка: розробка програм соціально-економічного розвитку	20	Розробка програми соціально-економічного розвитку
Разом по дисципліні	64	х

Перелік тем індивідуальних завдань

Практична підготовка: розробка програм соціально-економічного розвитку (об'єкт за бажанням):

1. Мале підприємство
2. Грантова діяльність
3. Державні закупівлі
4. Інвестиційна діяльність
5. Адміністративні та електронні послуги
6. Регуляторна діяльність
7. Стратегічна економічна оцінка документів державного планування
8. Підтримка розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації
9. Соціальні послуги для населення

10. Фінанси
11. Пасажирські перевезення

6.6 Питання для проміжного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Питання для проміжного контролю знань **Модуль 1**

1. Етапи концепції соціально-економічного розвитку регіону.
2. Економічний розвиток як управління підприємницькою діяльністю.
3. Сутність поняття економічний розвиток.
4. Програма соціально-економічного розвитку регіону.
5. Показники використання трудових ресурсів.
6. Показники використання фінансових ресурсів.
7. Показники використання фінансових ресурсів.
8. Показники використання природних ресурсів.
9. Показники використання виробничих фондів.
10. Соціальна інфраструктура
11. Показники використання природних ресурсів.
12. Макроекономічна політика
13. Витрати виробництва та конкурентоспроможність виробництва.
14. Цільові програми.
15. Законодавче забезпечення цільових програм.
16. Науково-технічна складова цільової програми.
17. Регіональна складова цільової програми.
18. Інституційна складова цільової програми.
19. Основні елементи комплексної програми.
20. Періодичні звіти про результати дослідження.

Модуль 2

1. Прогнозні та програмні елементи соціально-економічного розвитку.
2. Методи визначення тенденції розвитку економіки країни.
3. Методи обробки статистичної інформації та звітності.
4. Програмні документи для дослідження економічного та соціального розвитку.
5. Процеси формування та використання природно-ресурсного потенціалу.
6. Статистичний аналіз роботи законодавчих і виконавчих органів державної влади.
7. Соціальний аналіз роботи законодавчих і виконавчих органів влади.
8. Функції управління.

9. Типи програм для реалізації програм цільового управління.
10. Складання звіту за результатами оцінювання.

Модуль 3

1. Аналіз методики оцінки мірегіонального та внутрішньогосподарської диференціації соціально-економічного розвитку.
2. Вітчизняний досвід для оцінки територій.
3. Зарубіжний досвід для оцінки територій.
4. Принципи розробки програм соціально-економічного розвитку
5. Бази даних для формування.
6. Складання звіту за результатами оцінювання.

Перелік питань для підсумкового контролю знань

1. Етапи концепції соціально-економічного розвитку регіону.
2. Регіональна складова цільової програми.
3. Інституційна складова цільової програми.
4. Основні елементи комплексної програми.
5. Прогнозні та програмні елементи соціально-економічного розвитку.
6. Методи визначення тенденції розвитку економіки країни.
7. Методи обробки статистичної інформації та звітності
8. Принципи розробки програм соціально-економічного розвитку
9. Бази даних для формування програм соціально-економічного розвитку.

9. Форма підсумкового контролю та засоби діагностики успішності навчання

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється під час поточного і підсумкового контролю вмінь та навичок здобувачів вищої освіти і враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань здобувачів вищої освіти може проводитись кількома методами:

1. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час семінарських і практичних занять.
2. Виконання індивідуального завдання.
3. Виконання завдань самостійної роботи: підготовка звітів; побудова дерева цілей; розробка анкети та опитування; аналіз і оцінка державних програм.
4. Залік.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за

такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою;
- 4) вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, при виконанні індивідуального навчально-дослідного завдання;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності індивідуального завдання здобувач вищої освіти або його відповіді усім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні індивідуальних завдань увага приділяється також якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком освітнього процесу).

При оцінюванні результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти увага приділяється освоєнню програмного матеріалу. Це дає можливість викладачеві впливати на хід самостійної роботи здобувачів вищої освіти й визначити необхідність і напрями вдосконалення освітнього процесу.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

№ п/п	Форма контролю	Контроль протягом семестру	Максимальна / мінімальна кількість балів
1	Теоретичні та методологічні основи управління соціально-економічним розвитком.	1	3 / 3
<i>Нормативно-правове забезпечення</i>		<i>7</i>	<i>7 / 1</i>
2	Основні засади програмування соціально-економічного розвитку	1	7 / 3
3	Методи та види державного програмування.	1	7 / 3
4	Структура та порядок розробки програм.	1	7 / 3
5	Програмні документи економічного та соціального розвитку	1	7 / 3
6	Програмно-цільовий метод в управлінні.	1	7 / 3

№ п/п	Форма контролю	Контроль протягом семестру	Максимальна / мінімальна кількість балів
7.	Система показників програмних документів.	1	7/3
	Практична підготовка: розробка програм соціально-економічного розвитку (об'єкт за бажанням)		48/38
	1. Мале підприємство		
	2. Грантова діяльність		
	3. Державні закупівлі		
	4. Інвестиційна діяльність		
	5. Адміністративні та електронні послуги		
	6. Регуляторна діяльність		
	7. Стратегічна економічна оцінка документів державного планування		
	8. Підтримка розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації		
	9. Соціальні послуги для населення		
	10. Фінанси		
	11. Пасажирські перевезення		
	Усього (балів) для отримання заліку	x	100 / 60

Заключний контроль знань здійснюється шляхом складання заліку в усній формі. До заліку допускається студент, який виконав індивідуальну роботу з дисципліни.

Критерії оцінки відповідей на питання, що виносяться на залік, наступні:

- «зараховано» – студент дав правильні і вичерпні відповіді на поставлені теоретичні питання, в яких він показав усебічне системне знання програмного матеріалу, чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами;

- «не зараховано» – студент дав неправильні відповіді, в яких він продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного

матеріалу, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату або взагалі ніякої відповіді не дав.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

7.1 Базова

1. Берданова О. В. Стратегічне планування місцевого розвитку: практичний посібник / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко. - К. : ТОВ “Софія-А”. - 2012. - 88 с. - (Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні - DESPRO”).
2. Буркинський Б. В. Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону / Б. В. Буркинський, С. В. Лазарева. - Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2007. - 140 с.
3. Котикова О.І. Статистика : навчальний посібник / О.І. Котикова, О.А. Христенко, А.С. Кравченко, Г.В. Коваленко. – Миколаїв : Видавництво МНАУ, 2016. — 159 с.
4. Морозов А.О., Косолапов В.Л. Інформаційно-аналітичні технології підтримки прийняття рішень на основі регіонального соціально-економічного моніторингу. — К.: Наукова думка. 2002. — 229 с.
5. Присенко Г. В., Равікович Є. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 378 с.
6. Сментина Н. В. Індикатори вимірювання результативності впровадження стратегічних заходів / Н. В. Сментина // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2015. - Вип. 10. Ч. 4. - С. 2124. - (Серія “Економічні науки”).
7. Шибанін В.С. Державне регулювання економіки : навчальний посібник / В.С. Шибанін, О.І. Котикова. – Миколаїв : Видавництво МНАУ, 2013. — 252 с.
8. Шевчук П.І. Соціальна політика. – Львів: Світ, 2004. – 400 с.
9. Еволюція місцевого економічного розвитку в Канаді - аналіз концепція, практичні рішення та кращі практики. - К. : МЕРМ, 2012. - 50 с. - (Проект “Місцевий економічний розвиток міст України”).

7.2 Допоміжна

1. Белай С. В. Підхід до моніторингу показників рівня життя населення для попередження виникнення кризових ситуацій соціально-економічного походження / С.В. Белай, В.Е. Лісцін, В.В. Мацюк // Честь і закон. - 2014. - № 2. - С. 13-19.
2. Бріль М.С. Моніторинг макроекономічних показників на основі дослідження їх нестационарної динаміки в контексті реалізації стратегії сталого соціально-економічного розвитку держави / М.С. Бріль // Проблеми економіки. - 2016. - № 1. - С. 264-273.
3. Валентюк І.В. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження технологій моніторингу й контролю в процесі соціально-економічного розвитку регіонів / І. В. Валентюк // Інвестиції: практика та досвід. - 2009. - № 23. - С. 70-73.
4. Васильченко Г. Сучасні тенденції в управлінні розвитком регіону. Субрегіони та агломерації / Г. Васильченко // Формування соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах спільних трансформацій : матеріали міжнар. наук.-прак. конф., 18-19 квітня 2013 р. - Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2013. - С. 208-210.
5. Вертакова Ю. В. Прогнозирование и индикативное планирование в регионе [Текст]: учебное пособие / Вертакова Ю. В., Кузьбожев Э. Н., Самофалова Е. В. - Курск: изд-во Курск ГТУ, 2001. - 125 с.
6. Винн Р. Введение в прикладной эконометрический анализ / Р. Винн, К. Холден; пер. с англ. С. А. Николаенко; под ред. и с предисл. Р. М. Энтова. - М.: Финансы и статистика, 1981. - 294 с.
7. Вербець В.В. Методика організації та проведення соціологічного дослідження: Навчально-методичний посібник. – Березно. – 2008. – 231 с.
8. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку : наук. доп. / авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін. ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенка, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту). - К. : НАДУ, 2012. - 72 с.
9. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/68>
11. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ : аналітична доповідь / [О. В. Шевченко,
12. Економічний розвиток регіону на основі активізації підприємницької
13. діяльності : монографія / [Н. В. Сментина та ін.; за заг. ред.
14. А. І. Ковальова]. - Одеса : Атлант, 2014. - 178 с.
15. Економічний розвиток територій: агенції місцевого розвитку DETK [Електронний ресурс] / [В. Воробей, К. Кравчук, Л. Мочарська та ін]. - DETK, 2013. - Режим доступу: <http://pprv.net.ua>.
16. Економічний словник-довідник / [за ред. С. В. Мочерного]. - К. : Феміна, 1995. - С. 88.
17. Енергія розвитку : Інформаційний бюлетень мережі регіональних

центрів з інвестицій та розвитку // Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України. - 2013. - Березень. -

18. Карий О.І. Моніторинг соціально-економічного розвитку самоврядної територіальної громади в процесі реалізації стратегічного плану її розвитку / О.І. Карий, Р.М. Вороніна, Н.О. Маргіта // Регіональна економіка. - 2015. - № 2. - С. 14-21.

19. Кривошеїн В.В. Електоральна соціологія. URL: [http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/2feef12ede50fc339d6f2e014e3b7c30Elektor al'na-sociologiya-\(Krivoshein-V.V.\).pdf](http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/2feef12ede50fc339d6f2e014e3b7c30Elektor%20al%27na-sociologiya-(Krivoshein-V.V.).pdf)

20. Ксьонжик І.В. Теоретичні основи моніторингу соціально-економічної діяльності суб'єктів аграрного господарювання / І.В. Ксьонжик // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 4. - С. 76-81.

21. Кулик А.В. Регіональний соціально-економічний моніторинг: проблеми та основні теоретико-методологічні засади / А.В. Кулик // Економіка та держава. - 2008. - № 7. - С. 15-18.

22. Маліков В. В. Визначення напрямів державного регулювання економіки / В. В. Маліков // Науково- виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Державне управління. - Дніпропетровськ, 2011. - № 1. - С. 72-76.

23. Маниліч М. І. Трансформація регіонального економічного механізму: Монографія / М. І. Маниліч. - Чернівці: Книги-XXI. - 2004. - 164 с.

24. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Моделювання соціально-економічних процесів: регіональні та галузеві аспекти" / За ред. – Богдана Юрійовича Кишакевича. – Дрогобич : Видавничий відділ, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. – 252 с

25. Моделювання соціально-економічного розвитку територій : наук.-метод. розробка / [С. М. Ромашко, І. З. Саврас, Р. Г. Селівестов, Р. В. Юринець]. – К. : НАДУ, 2013. – 44 с.

26. Морозов О.О. Сучасні інформаційні технології в сучасній системі моніторингу соціально-економічного розвитку регіону [Електронний ресурс] / О. О. Морозов. // Економіка. Управління. Інновації. - 2010. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_1_17

27. Національна Академія Наук України. URL: <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>

28. Оцінювання як функція управління. URL: <https://osvita.ua/school/method/1339/>

29. Пацай Б.Д. Моніторинг соціально-економічних процесів для прийняття управлінських рішень із використанням великих даних / Б. Д. Пацай, Л. Л. Філіппова // Економічний вісник університету. - 2015. - Вип. 26(1). - С. 80-86.

30. Пурський О.І. Врахування особливостей регіонального розвитку в інформаційній системі соціально-економічного моніторингу / О.І. Пурський, І.О. Мороз, К.Р. Гринченко // Системи обробки інформації. - 2012. - Вип. 3(1). - С. 104-106.

31. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23 берез. 2000 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>

32. Пурський О.І. Оптимізація регіональної політики розвитку шляхом впровадження системи поточного соціально-економічного моніторингу / О.І. Пурський, І.О. Мороз // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. - 2012. - Вип. 31(1). - С. 50-56.

33. Пурський О.І. Основні положення організації моніторингу соціально-економічного розвитку регіону на основі інформаційних технологій / О.І. Пурський, І.О. Мороз // Економіка. Фінанси. Право. - 2013. - № 8. - С. 11-14.

34. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 31 травня 2015 року [Електронний ресурс] // Відомості верховної ради України. - 2015. - № 13, ст. 91. - Режим доступу: <http://www.uazakon.com>

35. Прокопенко Л. Л. Розвиток регіонального співробітництва України в контексті європейської інтеграції : монографія / [Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва]; за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. - Д. : ДРІДУ НАДУ, 2008. - 132 с.

36. Регіональний людський розвиток: Статистичний збірник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/zb/09/zb_rlr2016_pdf.pdf

37. Савченко В.Ф. Методичне забезпечення моніторингу річної програми соціально-економічного розвитку на регіональному рівні / В.Ф. Савченко // Чернігівський науковий часопис Чернігівського державного інституту економіки і управління. Сер. 1 : Економіка і управління. - 2011. - № 1. - С. 30-36.

38. Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: <http://wdc.org.ua/uk>

39. Сментина Н. В. Оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів за результатами реалізації стратегічних планів / Н. В. Сментина // Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. - 2014. - Т. 19. Вип. 3/1. - С. 233-237 (Серія "Економіка").

40. Сментина Н. В. Оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів за результатами реалізації стратегій / Н. В. Сментина // Національні моделі економічних систем: формування, управління, трансформація : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовтня 2014 р. - Херсон : Видавничий дім "Гельветика", 2014. - С. 32-36.

41. Сментина Н. В. Оцінювання впливу стратегічних заходів на соціально-економічний розвиток регіонів / Н. В. Сментина // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. - 2014. - Т. 1 (Вип. 2/2). - С. 110-118.

42. Соціально-економічний розвиток регіонів України: регіональний розріз [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

43. Соціологічна асоціація України. URL: <http://sau.in.ua/>

44. Спостереження в соціології: різновиди, сфери застосування. URL:

<https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12300/>

45. Структурно-функціональний аналіз та моделювання розвитку економіки: монографія / Галіцин В. К, Суслов О. П., Галіцина О. В., Самченко Н. К. — К.: КНЕУ, 2013. — 377 с.

46. Ярошенко І.В. Методичні підходи щодо створення та забезпечення функціонування системи моніторингу та оцінки соціально-економічного розвитку регіонів в Україні / І.В. Ярошенко, І.Б. Семигуліна // Проблеми економіки. - 2015. - № 1. - С. 180-186.

8. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

2. Департамент статистики міжнародної організації праці (ILO) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.ilo.org/stat/lang--en/index.htm>

3. Європейська економічна комісія ООН [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.unecsc.org/info/ece-homepage.html>

4. Євростат [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

5. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>

6. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.cisstat.com/>

7. Міжнародна асоціація офіційної статистики (IAOS) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.iaos-isi.org/>

8. Міжнародний інститут статистики (ISI) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.isi-web.org/>

9. Статистична база даних Всесвітньої торгівельної організації (WTO) [Електронний ресурс] — Режим доступу : https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm

10. UNESCO Institute for Statistics (UIS) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://data.uis.unesco.org/#>

Укладач

О.А. Христенко